

KLIMA ŠKOLY

ALEŠ STUPKA

- **Sociální klima školy** můžeme pracovně vymezit jako ustálené postupy vnímání, prožívání, hodnocení a reagování všech aktérů v rámci školy (žáci, učitelé, rodiče, nepedagogický personál) na to, co se ve škole (sociální i fyzikální prostor) právě odehrává nebo se má v budoucnu odehrát. Důležité je subjektivní prožívání všech aktérů, zahrnutí všech osob, které se školou přicházejí do styku a procesualnost zahrnovaných jevů.

- V příspěvku se pokusíme vymezit pojem klima školy a zkusíme analyzovat několik přístupů.
- Budeme se snažit vymezit hlavní klimotvorné dimenze, které ověřujeme výzkumem mezi učiteli, v rámci kterého hledáme souvislost mezi takovými proměnnými jako je **věk, pohlaví respondentů, délka praxe, lokalizace školy, velikost školy a percepce klimy.**

- Škola je složitý sociální systém, živý organizmus, který se neustále mění.
- Podle terminologie Organizace a managementu školy je Klima školy charakterizováno jako:
SOCIÁLNĚ-PSYCHOLOGICKÁ PROMĚNNÁ, která představuje dlouhodobější sociální vztahy spojené s emocemi, city, prožíváním a mezilidskými vztahy.

Obdržálek i Průcha konstatují, že klima školy vzniká mezi účastníky vyučovacího procesu na základní komunikaci, způsobu řízení (vedení školy) a zákonitostí řízení ekologie prostředí (styku školy s okolím)

Ekvall rozlišuje objektivní a subjektivní přístupy při zkoumání klimatu školy.

• CÍLE A HYPOTÉZY VÝZKUMU:

cílem výzkumu je podrobněji analyzovat klima školy, jejich jednotlivé složky, pojmout celkové klima jednotlivých škol, získat celkový přehled o percepci klímy učiteli na jednotlivých školách.

Budeme také sledovat proměnné, jako je věk respondentů, pohlaví, délka praxe, poloha školy (město, vesnice) a velikost školy (počet učitelů, kteří učí na škole) stanovili jsme následující hypotézy (předpoklady výzkumu):

1. Předpokládáme, že muži budou hodnotit klimu školy negativněji v porovnání se ženami.
2. Předpokládáme, že věková kategorie nejmladších učitelů bude hodnotit klimu školy pozitivně.
3. Předpokládáme, že věková kategorie nejstarších učitelů bude hodnotit klimu školy negativně.
4. Předpokládáme, že na vesnických školách je klima pozitivnější, než v městských.
5. Předpokládáme, že na školách malých (s menším počtem učitelů) bude klima pozitivnější, jako na školách velkých.

- **POUŽITÁ METODA VE VÝZKUMU:**
- **Dotazník – 8 dimenzií klimy školy:**

- Efektivnost
- Demokratický přístup
- Sociální informovanost vedení
- Kolektivnost učitelů
- Vztahy mezi učiteli mimo školu
- Aktivita učitelů
- Vztahy mezi učiteli uvnitř školy
- Generační rozdíly

- **Výzkumný vzorek:**

26 základních škol jednoho okresu

438 respondentů – dotazovaných (učitelé)

Z toho: 325 žen, 47 mužů, 65 učitelů neuvedlo pohlaví

Nejvíce učitelů 56 – věk 46 - 50 roků

Nejméně učitelů 31 – věk 26 - 30 roků

Nejvíce učitelů 90 – praxe více jak 20 let

Nejvíce učitelů 37 – praxe od 11 – 15 roků

- Popírání existence generačních rozdílů

- Značná nejednotnost učitelů při posuzování a vnímání soudržnosti učitelů

Závěr a shrnutí až později...

- u výzkumu budeme muset sledovat proměnné, jako je věk respondentů, pohlaví, délka praxe, poloha školy, velikost školy

• **PROMĚNNÁ – POHLAVÍ UČITELŮ**

• **jak klima školy vnímají ženy a muži:**

• v našem souboru jsou to především muži, kteří hodnotí klima na škole pozitivněji jako ženy – tím se hypotéza č.1 nepotvrdila

• Nejvíce se hodnocení mužů a žen liší ve dvou dimenzích a to v jednotě učitelského kolektivu a efektivnosti řízení – posuzování žen je o hodně negativnější v porovnání s muži

• Ženy pozitivně hodnotí demokratičnost řízení, sociální informovanost a vnější vztahy

• **PROMĚNNÁ – VĚK UČITELŮ**

• **Vnímání klimatu školy dle věku učitelů**

- Mladší věkové kategorie má sklon posuzovat klima školy jako horší než věkově starší ročníky učitelů - tím se hypotéza č.2 nepotvrdila
- Nejnegativnější hodnotí klima třídy skupina učitelů ve věku od 31-35 roků
- Generační problémy trápí nejmíň učitele ve věku 26-35 roků
- Nejpozitivněji vnímá klima školy skupina nejstarších učitelů - tím se hypotéza č.3 nepotvrdila

PROMĚNNÁ – DÉLKA PRAXE UČITELŮ

Vnímání klimatu školy dle délky praxe učitelů

Nejnativněji hodnotí klimu školy skupina učitelů s délkou pedagogické praxe od 4 do 10 roků

Nejpozitivněji hodnotí klimu školy skupina učitelů, kteří pedagogickou práci vykonávají víc jako 21 let.

Všeobecně je tedy možné říci, že čím je učitel déle v pedagogických službách, tím vnímá klima školy pozitivněji.

Učitelé, kteří učí 16 let a více, statisticky významně hodnotí vztahy mezi sebou mimo školu, jako jejich kolegové s kratší praxí.

- **PROMĚNNÁ – LOKALITA (POLOHA) ŠKOLY**

- **Vnímání klimatu školy na vesnici, či ve městě:**

- Na vesnických školách je statisticky významnější lepší klima školy, než ve městech a to konkrétně ve složkách efektivnosti, demokratičnosti, aktivitě, jednotosti a popírání generačních rozdílů.

- Učitelé tedy hodnotí vesnické školy pozitivněji - tím se hypotéza č.4 potvrdila

- **PROMĚNNÁ – VELIKOST ŠKOLY (POČET UČITELŮ UČÍCÍCH NA ŠKOLE)**
- **Vnímání souvislosti klimatu školy se závislostí na počtu učitelů učících na škole** (při počtu učitelů jsme však porovnali pouze dva případy, tedy školy, na kterých učí nejméně učitelů a na kterých učí nejvíce učitelů):
- Náš výzkum statisticky ukazuje, že na malých školách, v porovnání se školami velkými je jednoznačně pozitivnější klima školy - tím se hypotéza č.5 potvrdila
- Statisticky významné jsou údaje v následujících dimenzích: efektivita řízení, demokratické řízení, jednota učitelů, generační rozdíly.
- **Celkově se tedy dá říci, že v závislosti předchozí proměnné je nejpozitivněji vnímána klima školy na malých, vesnických školách.**

- **ZÁVĚR A SHRNU TÍ**

- V tomto příspěvku nás zajímalo 5 okruhu:

jak souvisí faktor

- 1. pohlaví,

- 2. věku,

- 3. délka praxe,

- 4. velikost školy

či

- 5. poloha školy

- v souvislosti s **KLIMATEM ŠKOLY**

DĚKUJI ZA POZORNOST